

KREDYT INWESTYCYJNY JAKO ŹRÓDŁO FINANSOWANIA INWESTYCJI

Sylvia Rygielska*, Ewa Wolska**

Streszczenie:

Inspiracją do napisania niniejszego artykułu była potrzeba skumulowania informacji dotyczących kredytu inwestycyjnego, coraz częściej stosowanego jako źródło finansowania inwestycji. W literaturze na ogół temat ten jest pomijany, bądź mało precyzyjnie opisany. Dlatego też celem artykułu jest poruszenie problemu finansowania kredytem inwestycyjnym w przedsiębiorstwach od chwili kryzysu gospodarczego w Polsce do końca 2014 r. oraz ukazanie zmian, jakie nastąpiły w tym okresie. Ponadto bada on przeznaczenie oraz wykorzystanie kredytu, a także udział na tle innych kredytów, czyli jak bardzo był i jest ważny w firmach. Skupić należy się właśnie na okresie kryzysu, ponieważ zła sytuacja na rynku zmusiła banki do zaostrzenia procedury kredytowej, a co za tym idzie ograniczenia podaży pieniądza. Jednak przedsiębiorcy, by utrzymać się na rynku potrzebowali kredytu w celu sfinansowania podstawowej działalności. Zatem, jak ukazują zgromadzone dane, najczęściej występowało zadłużenie na rachunku bieżącym. Z chwilą poprawiania się sytuacji gospodarczej stawał się on bardziej dostępny dla przedsiębiorstw. Obecnie nieco zmieniły się potrzeby firm, ponieważ zamiast finansować swoją podstawową działalność pragną się rozwijać, a co za tym idzie zwiększa się ilość zaciąganych kredytów inwestycyjnych.

Słowa kluczowe: kredyt, kredyt inwestycyjny, kryzys, przedsiębiorstwo, inwestycja, finansowanie.

JEL Class: G01 Financial Crises.

* Studentka Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, Finanse i Rachunkowość, Studia stacjonarne I stopnia, 2 rok, 6 grupa dziekańska.

** Studentka Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, Finanse i Rachunkowość, Studia stacjonarne I stopnia, 2 rok, 6 grupa dziekańska.

WPROWADZENIE

Początek kryzysu datuje się na rok 2007, lecz jego przyczyny powstały już wcześniej w Stanach Zjednoczonych. Prowadzenie ekspansywnej polityki monetarnej skutkowało pewnym defektem na rynku. Przede wszystkim było to wprowadzenie innowacyjnych produktów finansowych, za którymi nie nadążyła regulacja prawne. W 2007 r. zauważalne było malejące tempo wzrostu gospodarczego i wzrost poziomu bezrobocia, czyli pogorszenie koniunktury gospodarczej. Kolejnym skutkiem były problemy z obsługą kredytów, czyli straty w sektorze bankowym. W celu zredukowania ryzyka niewypłacalności banki zaczęły tworzyć rezerwy, co spowodowało spowolnienie akcji kredytowej. Ograniczenie podaży pieniądza miało negatywny wpływ na przedsiębiorstwa. Kolejny rok w USA to dalsze pogarszanie się sytuacji finansowej banków, dlatego że klienci wycofywali swoje środki. Doprowadziło to do upadku trzech największych banków. Kryzys ten dotarł do Polski poprzez handel zagraniczny i sektor finansowy. Przedsiębiorstwa ograniczyły swoją działalność z uwagi na malejący popyt zagraniczny. Panująca wówczas niepewność na rynku była najbardziej widoczna w latach 2008–2009, spowodowało to deprecjację waluty, a w przypadku firm ograniczenie podaży kredytów [Nazarczuk 2013].

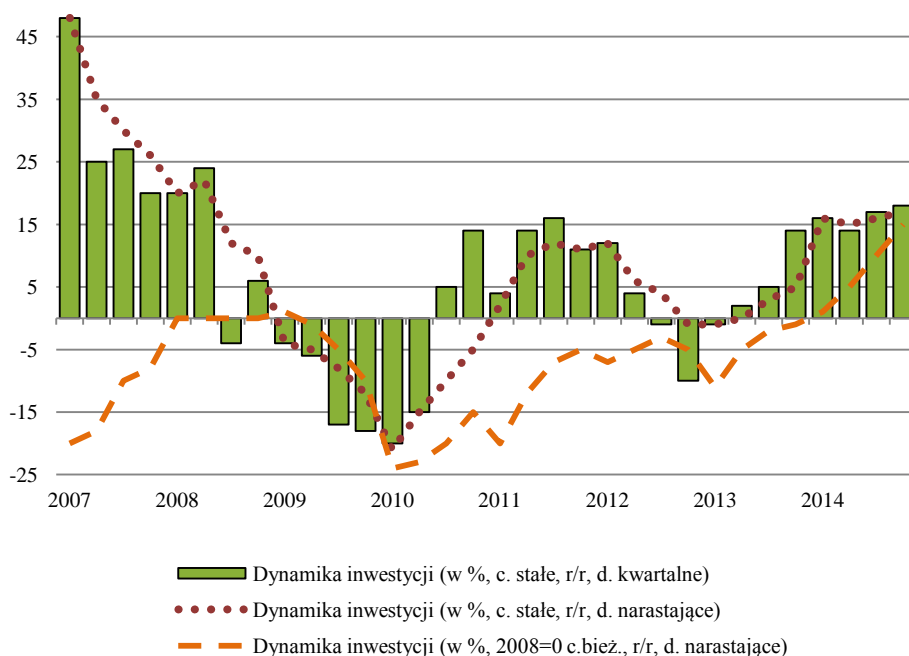
Celem niniejszego artykułu jest poruszenie problemu finansowania inwestycji kredytem inwestycyjnym w przedsiębiorstwach od roku 2007, czyli od chwili kryzysu gospodarczego w Polsce do końca 2014 r. oraz ukazanie zmian, jakie nastąpiły w tym okresie. Ponadto bada on jego przeznaczenie oraz wykorzystanie, a także udział, jaki stanowi on na tle innych kredytów, czyli jak bardzo był i jest ważny w firmach. Artykuł ma charakter wstępny i stanowi przesłankę do dalszych badań, a w szczególności nad finansowaniem MSP z uwagi na zróżnicowaną strukturę kredytów w tym obszarze.

Komisja Nadzoru Finansowego w swych raportach, publikowanych głównie na stronach internetowych, pomaga zobrazować Polską gospodarkę w latach 2007–2014. Do pełnej analizy niezbędne są dane opracowane przez Główny Urząd Statystyczny oraz Narodowy Bank Polski. Ukazują one, że akcja kredytowa wciąż jest i powinna pozostać na wysokim poziomie w najbliższym czasie, lecz na początku badanego okresu była ona stosunkowo niska. Kredyt inwestycyjny zaciągany jest coraz częściej nie tylko na poszerzenie produkcji, ale również na powiększenie kapitału własnego firmy. Stanowi on uzupełnienie środków własnych przedsiębiorstwa. Chęć zaciągnięcia takiego kredytu wymaga spełnienia szeregu procedur oraz wymagań. W praktyce jest to tańsze źródło finansowania projektów inwestycyjnych niż samofinansowanie, lecz trudniejsze do zdobycia w przypadku małych i średnich firm w odróżnieniu do dużych,

gdzie potrzeby takiego kredytu są mniejsze. Niezależnie od rodzaju przedsiębiorstwa zainteresowanie nim obecnie jest równie wysokie. Należy pamiętać o finansowaniu bezzwrotnym. Środki pozyskane na takiej drodze pochodzą głównie z Unii Europejskiej, lecz ta pomaga bardziej regionom niż przedsiębiorcom.

1. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA PRZEDSIĘBIORSTW

Niewątpliwie okres kryzysu przyniósł wahania w dynamice inwestycji w różnych sektorach, lecz na przykładzie przedsiębiorstw można zauważyć wyraźne zmiany tych wartości. W tym celu warto posłużyć się publikacją na temat sytuacji finansowej sektora przedsiębiorstw.

Wykres 1. Dynamika inwestycji w sektorze przedsiębiorstw w latach 2007–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Jankiewicz i in. [2014].

Powyższy wykres przedstawia dynamikę inwestycji w sektorze przedsiębiorstw w latach 2007–2014. Od 2007 r. możemy zaobserwować dosyć gwałtowny spadek poziomu dynamiki, związane było to przede wszystkim z występującym w tym czasie kryzysem gospodarczym, który pokrył Europę. Takie pogarszanie się dynamiki obserwujemy aż do 2008 r., w którym to poziom przy-

jął nawet wartości ujemne. Przyczynił się do tego rynek bankowy, który drastycznie obniżył dostępność kredytów. Z początkiem roku 2009 nastąpiło chwilowe ożywienie, ponieważ już z następnym kwartałem poziom dynamiki znów spadł poniżej zera i utrzymywał się dość długo, bo aż do końca 2010 r. Rok 2011 przyniósł ponowny wzrost dynamiki. Było spowodowane to przede wszystkim wzrostem nakładów, a co za tym idzie liczby przedsiębiorstw decydujących się na inwestycje. Rok 2012 to ponowne, lecz już nie tak duże pogorszenie się poziomu inwestycji, przedsiębiorstwa obniżały swoje nakłady i rzadziej decydowały na inwestycje. Kolejny rok to również dynamika poniżej zera, wielkość inwestycji maleje i jak podają publikacje¹ spowodowane było to w większości warunkami atmosferycznymi niekorzystnymi dla przedsiębiorców. Koniec 2013 r. i początek 2014 r. to już stanowcze ożywienie się wartości dotyczących inwestycji, którego bodźcem mogła być możliwość odliczenia od aut z homologacją pełnego podatku VAT. Ważnym aspektem, który nie był korzystny dla przedsiębiorców zajmujących się eksportem były nieporozumienia z Rosją i Ukrainą. Zakończenie roku 2014 daje nadzieje, że ponownie chętnie realizowane będą inwestycje mimo słabej koniunktury w Europie. Wyraźnie dostrzegamy, iż w tamtym roku realizacji inwestycji podjęło się dość dużo przedsiębiorstw.

Biorąc pod uwagę lata 2008 i 2014 na podstawie wykresu 1 oraz udziału kredytu inwestycyjnego można wysnuć wnioski, że inwestycje ciągle są obecne w przedsiębiorstwach. Kredyty zaciągane na jej realizację pokrywają się w większym stopniu z dynamiką inwestycji, czyli projekty inwestycyjne są realizowane z kredytów przeznaczonych na ten cel. Niestety dynamika ta obecnie jest znacznie mniejsza niż miało to miejsce w 2008 r., ponieważ panujący kryzys sprawił, że kredyty są droższe [Jankiewicz i in. 2014].

W przypadku niektórych inwestycji przedsiębiorstwo może starać się o dofinansowanie, w tym przypadku istnieje możliwość skrócenia procesu inwestycyjnego, co nie jest takie łatwe podczas zaciągania kredytu. Dodatkowo, bezzwrotne środki obniżają koszty inwestycji. Dobrowolnie zaciągając kredyt przedsiębiorca rozważniej wybiera cele inwestycyjne ze względu na wymagany zwrot środków oraz odsetki, jakie musi zapłacić od pozyskanego kapitału. Korzyścią jest jego skuteczność, gdyż mobilizuje do prawidłowego przebiegu realizacji inwestycji. Ponadto pozytywny wpływ posiada dzięki z góry ustalonemu terminowi spłaty, którego niedotrzymanie powoduje naliczenie karnych odsetek. Warto dodać, iż środki bezzwrotne bardzo często posiadają z góry ustalone przeznaczenie, czyli nie wszystko może być nimi finansowane w odróżnieniu od kredytu. Dla niektórych przedsiębiorstw, wadą może okazać się wkład własny, który stanowi część udziału w kredycie inwestycyjnym. Oczywiście można wykonać inwestycje tylko z środków własnych, lecz nie jest to opłacalne, dlatego że kredyt jest tańszym źródłem finansowania [Boguszewski 1974: 79–81].

¹ Głównie na stronach Narodowego Banku Polskiego: www.nbp.pl, dostęp: 12.01.2014.

2. ZNACZENIE KREDYTU INWESTYCYJNEGO W FINANSOWANIU DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ PRZEDSIĘBIORSTW

Rozważania należałoby zacząć od formy kredytu, z jakiej najczęściej korzystają firmy, może on być udzielony na rachunku bieżącym, rachunku kredytowym, na którym z reguły pojawia się kredyt inwestycyjny. Biorąc pod uwagę cel, możemy wyróżnić kredyty obrotowe oraz inwestycyjne. Te pierwsze są najczęściej krótkoterminowe, ponieważ służą finansowaniu bieżących potrzeb działalności gospodarczej kredytobiorcy. Natomiast inwestycyjne udzielane na dłuższy termin służą stworzeniu lub powiększaniu środków trwałych. Ostatnim kryterium podziału kredytu jest rodzaj waluty, należy wyróżnić tu złotówkowe oraz dewizowe, które są udzielane odpowiednio w złotych polskich i w walucie obcej [Dragunowicz i in. 2001: 362–363].

W odniesieniu do tematu ograniczyć należy się do zakresu finansowania przedsiębiorstw, które najczęściej zaciągają kredyt na inwestycje i środki obrotowe. Podczas zaciągania kredytu na rachunku bieżącym najważniejsze dla firm jest jego odnawialność, elastyczny termin spłaty, dowolny cel kredytowania, a także możliwość finansowania działalności bieżącej. Przedsiębiorstwa kierując się wyborem źródeł finansowania swojej działalności zwracają uwagę na dostępność, koszt i elastyczność [Grzywacz 2008: 29; Brodowska-Szewczuk 2009].

Przedsiębiorca chcąc uzyskać kredyt musi przejść szereg procedur oraz spełnić wymagania sprecyzowane przez bank. Każda procedura kredytowa wymaga takich samych, podstawowych dokumentów, a w przypadku kredytu inwestycyjnego niezbędnymi dokumentami mogą okazać się analiza finansowania projektu, informacje określające celowość i opłacalność oraz zbiorcze zestawienie kosztów przedsięwzięcia inwestycyjnego. Następnie bank może wymagać uzupełnienia wniosku z informacją o rodzaju prowadzonej działalności. Ostatnim krokiem do otrzymania kredytu w całym tym procesie jest dostarczenie pełnej dokumentacji do komitetu kredytowego w celu uzyskania informacji w zakresie oprocentowania, zabezpieczeń, prowizji oraz okresu kredytowania [Dobosiewicz 2003: 225; Janik 2013].

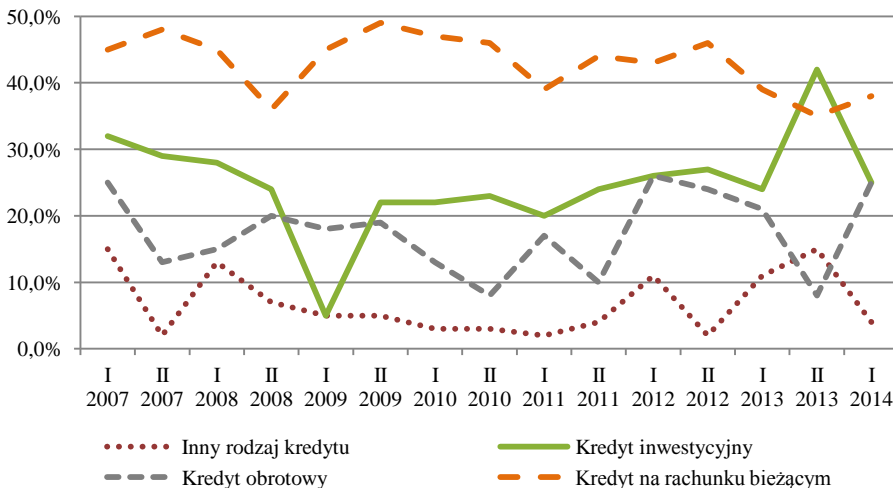
Strukturę kredytu najlepiej przedstawiają wykresy z udziałem firm korzystających z różnych form kredytu. Dla ukazania kontrastu polskiej gospodarki w czasie kryzysu oraz po nim przedstawione zostały lata 2007 oraz 2014.

Na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki w latach 2007–2014, w pierwszej połowie 2007 r., co czwarta ankietowana firma starała się o kredyt. Biorąc pod uwagę średnie przedsiębiorstwa na rok 2007, najwięcej, bo ponad 40% z nich korzystało z kredytów w rachunku bieżącym. Kredyt obrotowy stanowił około 25%, inwestycyjny to nieco ponad 30%. Podobnie kształtują się dane małych firm. Mikro przedsiębiorstwa zamiast kredytu obrotowego, częściej korzystały z inwestycyjnego. Największy udział przypadła na rachunek bieżący, czyli na zaspokojenie bieżących potrzeb. Porównując obecne dane z poprzedni-

mi latami można zauważyć, że procent ten wciąż rośnie. Przeciętnie, co drugie ubiegające się o kredyt przedsiębiorstwo spotkało się z pozytywnym rozpatrzeniem. Warto zaznaczyć, iż w analizowanym okresie banki stosowały bardziej restrykcyjne zasady przyznawania kredytów, co spowodowało spadek zainteresowania ze strony firm. Najtrudniej było uzyskać kredyt nowym oraz mikro przedsiębiorcom. Jak mówią aktualne dane Ministerstwa Gospodarki w pierwszej połowie 2014 r., co trzecia ankietowana firma korzystała z kredytu.

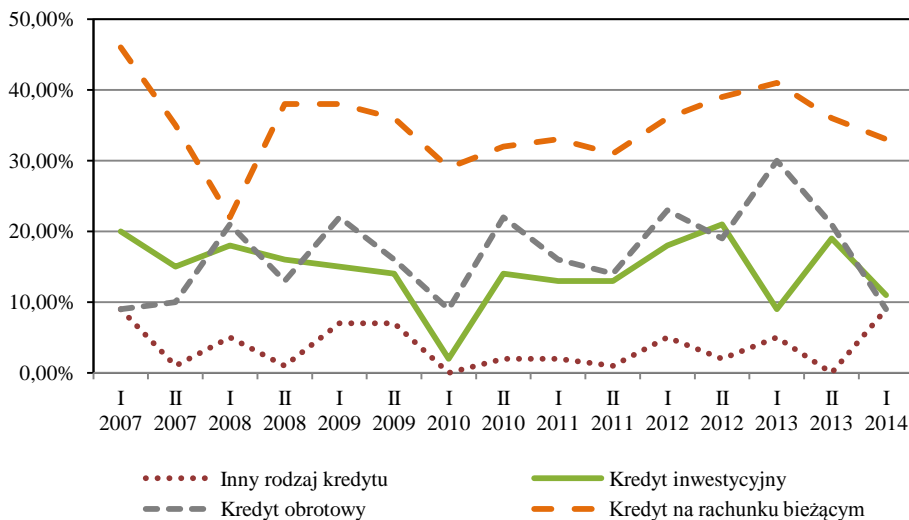
Analizując wykresy (zob. wykresy 1–3) zauważyć można, że kredyt w rachunku bieżącym oraz inwestycyjny został zdominowany przez małe przedsiębiorstwa, natomiast kredyt inwestycyjny oraz obrotowy kształtowały się podobnie w średnich przedsiębiorstwach. Najmniej kredytów zaciągały mikro przedsiębiorstwa. Najczęściej wskazywanym powodem odrzucenia wniosku był brak zdolności kredytowej bądź też brak zabezpieczenia [*Departament analiz i prognoz...*].

Podsumowując przedstawione na wykresach lata, główną różnicą, którą można zauważyć jest to, że wraz z upływem lat liczba przedsiębiorstw decydujących się na kredyt rosła. Prawdopodobnie przyczyną tego była sytuacja gospodarcza Polski. W okresie 2007–2009 kryzys spowodował, iż przedsiębiorstwa decydowały się na zaciągnięcie kredytów w celu przetrwania na rynku. Głównie dominowały kredyty na rachunku bankowym, co tylko świadczy o tym, że służyły one głównie finansowaniu bieżących potrzeb przedsiębiorstwa. Z punktu widzenia średnich firm nastąpiła duża zmiana, ponieważ dominujące kredyty w rachunku bieżącym z upływem lat zamieniły się na inwestycyjne. W małych przedsiębiorstwach nie dostrzegamy tak gwałtownych zmian.

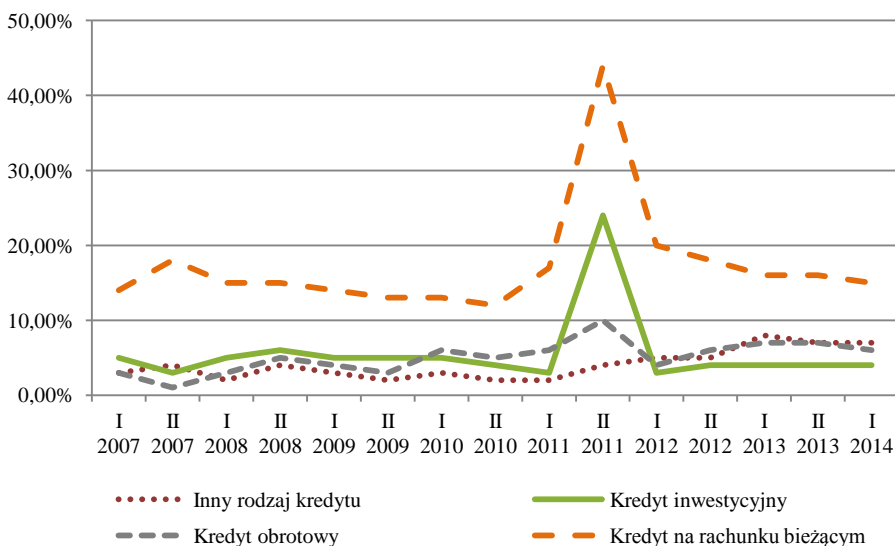
Wykres 2. Udział różnych form kredytu w latach 2007–2014 w średnich przedsiębiorstwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Gospodarki, www.mg.gov.pl, dostęp: 28.01.2015.

Wykres 3. Udział różnych form kredytu w latach 2007–2014 w małych przedsiębiorstwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Gospodarki, www.mg.gov.pl, dostęp 28.01.2015.

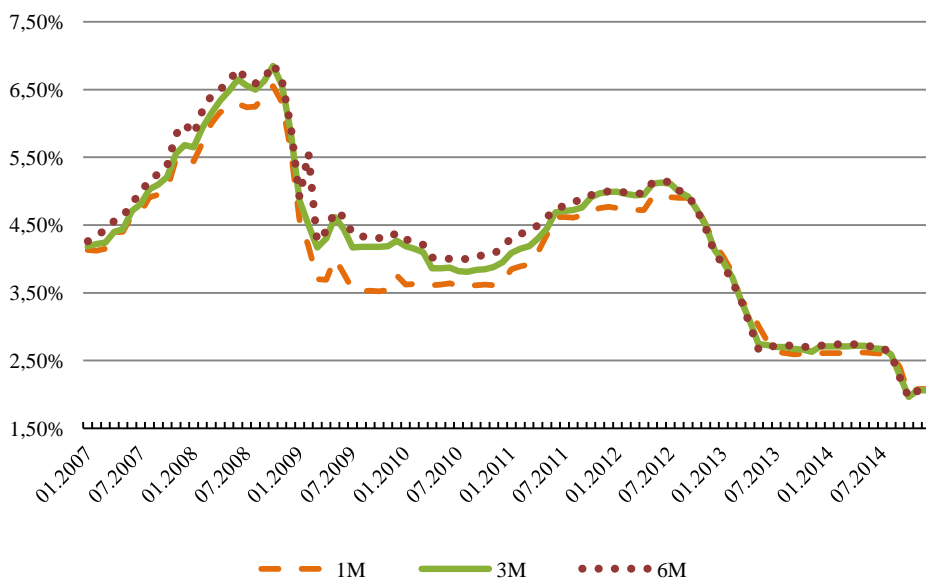

Wykres 4. Udział różnych form kredytu w latach 2007–2014 w mikro przedsiębiorstwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Gospodarki, www.mg.gov.pl, dostęp 28.01.2015.

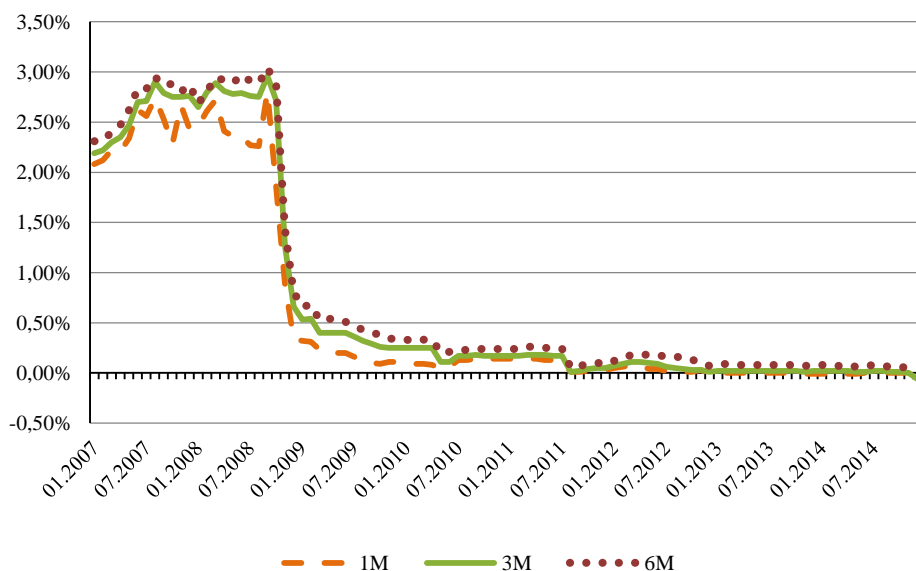
Istotnym czynnikiem wpływającym na pozyskanie kredytu inwestycyjnego jest jego koszt. Na koszt kredytu składa się ze stawki stałej lub zmiennej oprocentowania. Warto pamiętać, że czynnikiem składającym się na zmienne oprocentowanie jest stawka WIBOR dla waluty PLN, bądź LIBOR dla waluty obcej. Różnią się one w zależności od okresu spłaty 1M, 3M lub 6M, ich kształtowanie się w latach 2007–2014 przedstawiają wykresy (zob. wykres 5 i 6) [serwis-finansowy.net, dostęp: 14.12.2014; Panfil 2008: 226; Szlęzak-Matuszkiewicz i Felis (red.) 2014: 72–76].

Wykresy 5–6 przedstawiają średnie stawki poszczególnych miesięcy w latach 2007–2014. Obecnie najbardziej popularną walutą jest frank szwajcarski, dlatego też na wykresie 6 uwzględnione zostały stawki LIBOR. Od roku 2007 do końca 2008 r. stawki wzrastały w niewielkim tempie, natomiast w roku 2009 nastąpił dynamiczny spadek. W latach 2009–2014 panuje tendencja spadkowa z minimalnymi wzrostami. Wykres 5, przedstawiający stawki WIBOR pokazuje, że na przestrzeni wybranych lat charakterystyczną cechą jest utrzymywanie się tych samych wartości przez nawet kilka miesięcy, mimo to, tak jak na wykresie stawek LIBOR, tendencja jest spadkowa. Porównując stawki WIBOR w ostatnich miesiącach ze stawkami w roku 2008 zauważalna jest duża zmiana. Ostatnie miesiące przynoszą niewielki spadek.

Wykres 5. Stawki WIBOR w latach 2007–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <http://www.bankier.pl>.

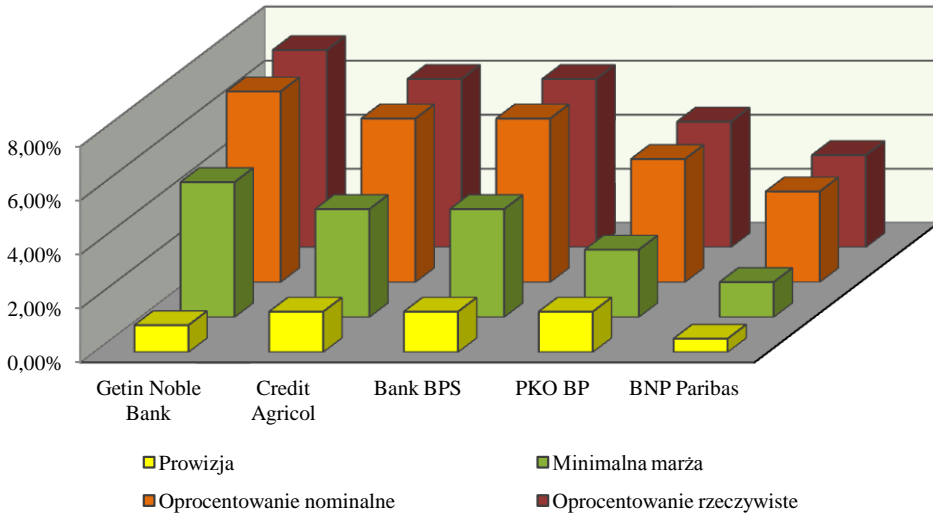

Wykres 6. Stawki LIBOR w latach 2007–2014 dla CHF

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <http://www.bankier.pl>.

Podsumowując wykresy 5–6, stawka WIBOR kształtuje się na wyższym poziomie niż LIBOR, ponieważ do tej drugiej trzeba uwzględnić ryzyko, jakie wiąże się z walutą. Z chwilą nastania kryzysu w Polsce stawki WIBOR gwałtownie wzrosły, ponieważ ryzyko udzielania kredytów w tym czasie było wysokie i groziło niewypłacalnością kredytobiorcy. Gdy sytuacja się ustabilizowała po około 2 latach stawki te uplasowały się w okolicach 4,5%. Kiedy kryzys ustępował, kurs WIBOR malał w równie gwałtownym tempie, a co za tym idzie ryzyko to się zmniejszało [Stowarzyszenie Rynków Finansowych ACI Polska, www.acipolska.pl, dostęp: 21.12.2014]. Podobnie jest przy stawkach LIBOR dla CHF, dlatego że kształtowały się one na wysokim poziomie aż do końca 2008 r., podczas gdy kryzys na świecie ustępował, kurs LIBOR malał, aż do momentu ukształtowania się w ostatnich latach na poziomie $-0,04\%$ dla 1M, $-0,06\%$ dla 3M, $0,05\%$ dla 6M. Widoczna na wykresach 5 i 6 rozbieżność w kształtowaniu się tych stawek jest spowodowana tym, że kryzys do Polski dotarł później niż w przypadku reszty państw. Spowodowane było to opóźnieniem w odczuciu złej koniunktury w handlu zagranicznym i sektorze finansowym. Oznacza to, że Polska w późniejszym czasie odebrała zmiany gospodarcze, a co za tym idzie poziom stawki WIBOR również w odpowiednim okresie zareagował [Wojtarska (red.) 2013].

Na koszt kredytu składa się również marża, prowizja, opłata za rozpatrzenie wniosku, okres kredytowania oraz pozostałe koszty pośrednie, które można negocjować. Obecnie banki chcąc minimalizować ryzyko niepowodzenia danej inwestycji, a co za tym idzie braku środków na spłatę kredytu, wymagają wkładu własnego. Wzrost tego wkładu powoduje zmniejszenie ryzyka ponoszonego przez bank, w rezultacie koszt kredytu maleje [serwisfinansowy.net, dostęp: 14.12.2014, Panfil 2008: 226; Szlęzak-Matuszkiewicz i Felis (red.) 2014: 72–76]. Aktualne koszty kredytu inwestycyjnego na rynku bankowym przedstawia wykres 7.

Wykres 7. Koszty kredytu inwestycyjnego dla grudnia 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie stron internetowych poszczególnych banków, dostęp: 21.12.2014.

Przedstawiony wykres ukazuje różnorodność w niektórych ofertach banków, jak wiadomo dane te są uzależnione od wielu czynników, są nimi na przykład wysokość wkładu własnego, terminowość spłat poprzednich kredytów, a także to czy obsługiwany klient ma swoją historię w tym banku. Dzięki nim do negocjacji są między innymi marża i prowizja, a także koszty obsługi kredytu. Za najdroższy kredyt możemy uznać ten oprocentowany na 7,30% w skali roku, natomiast najmniej odsetek zapłaci przedsiębiorca zaciągając kredyt o rzeczywistym oprocentowaniu w wysokości 3,41%. Niektóre banki posiadają w swojej ofercie wyśrodkowane wartości, ponieważ mimo dość wysokiej prowizji, oprocentowanie rzeczywiste oraz marża nie jest zbyt duża. Tego typu banki mogą składać takie oferty ze względu na dobrą opinię wśród wielu ludzi ze względu na

długoletni staż na polskim rynku, czego nie można powiedzieć o bankach z krótkim okresem działalności².

Nawiązując do zmiennej stawki oprocentowania jesteśmy w stanie zminimalizować ryzyko poniesionych kosztów. Zależy to od rodzaju przedsiębiorstwa oraz celu, na jaki przeznaczamy kredyt. Zakładając, iż prowadzona jest działalność eksportowa, wahania stawki możemy zredukować poprzez zaciąganie kredytu w walucie, w jakiej prowadzona jest ta działalność. Odwrotnie jest w przypadku importerów, ponieważ niekorzystna może okazać się ta sama waluta, co importu. Podobnie jest ze stopą procentową, ryzyko związane z jej wahaniami występuje zawsze przy finansowaniu obcym. W przypadku zaciągnięcia kredytu inwestycyjnego w walucie obcej powstaje dodatkowe ryzyko jakim jest ryzyko walutowe. Warto dodać, iż ryzyko to może wystąpić również w walucie krajowej, ponieważ wahania stopy procentowej powodują zmiany płatności odsetkowych [Zawadzka 1996: 32; Linsmeier i Pearson 2000; Erb i in. 1996]. Nawiązując do waluty obcej najbardziej popularne są kredyty we frankach szwajcarskich, a jej kurs przedstawia tab. 1.

Tabela 1. Średni roczny kurs franka szwajcarskiego do złotego polskiego w latach 2007–2014

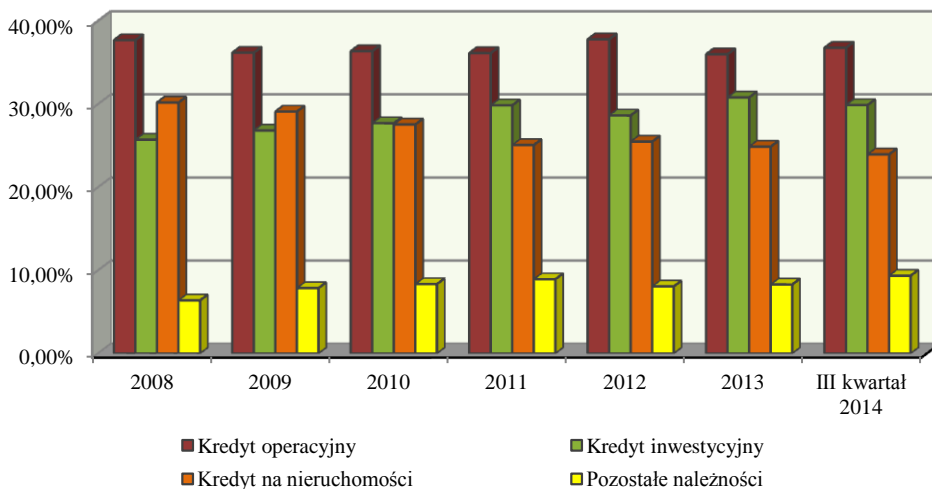
2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
2,30	2,22	2,85	2,89	3,34	3,46	3,40	3,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.nbp.pl.

Tabela 1 przedstawia średnie roczne kursy franka szwajcarskiego do złotego polskiego w latach 2007–2014. Na podstawie danych można zaobserwować, że wartości w latach 2007–2010 nieznacznie się wahały. Dopiero w roku 2011 nastąpił gwałtowny wzrost kursu, który utrzymuje się aż do dziś. Przyczyną tego było prawdopodobieństwo problemów finansowych Włoch, czyli ważnej gospodarki w strefie Euro. Należy skupić się na franku szwajcarskim, ponieważ przy płynnym kursie walutowym jest na niego duży popyt, co skutkuje wzrostem wartości. Szwajcarska waluta jest popularna dzięki temu, że Szwajcaria posiada stabilność polityczną, silną pozycję na arenie międzynarodowej oraz długoletni okres wzrostu gospodarczego [Szyszko, *Kurs franka szwajcarskiego...*, magazynspectrum.pl, dostęp: 28.01.2015; *The Swiss Franc and a Possible Central European Crisis*, 2011, <http://www.stratfor.com/>, dostęp: 28.01.2015].

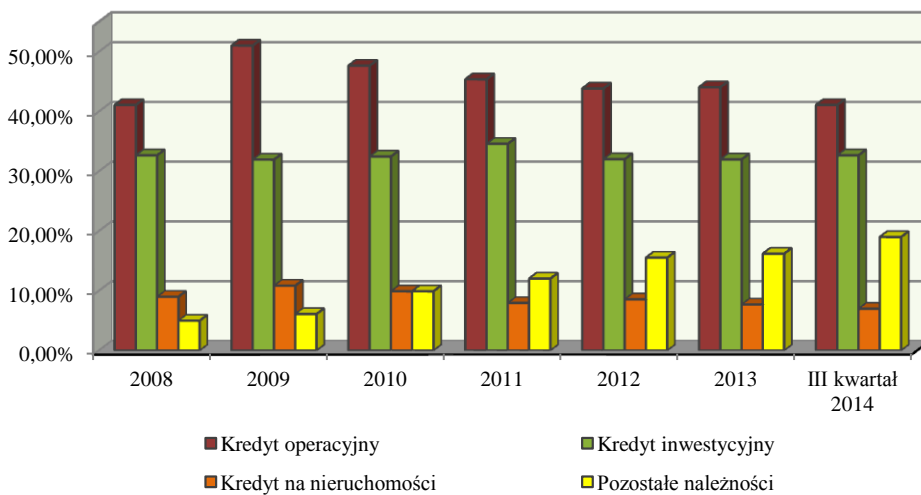
Do ukazania struktury kredytów dla przedsiębiorstw warto porównać dwa różne okresy polskiej gospodarki. W tym celu należy posłużyć się danymi zawartymi w raportach KNF.

² Opracowane na podstawie stron internetowych poszczególnych banków, dostęp: 21.12.2014.

Wykres 8. Udział kredytu inwestycyjnego na tle pozostałych kredytów MSP

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów KNF o sytuacji banków w latach 2008–2014, www.knf.gov.pl.

Wykres 9. Udział kredytu inwestycyjnego na tle pozostałych kredytów dużych przedsiębiorstw

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów KNF o sytuacji banków w latach 2008–2014, www.knf.gov.pl.

Wykresy 9–10 pokazują, jaki udział miał kredyt inwestycyjny na tle pozostałych od 2008 r. do trzeciego kwartału 2014 r. Zarówno małe, średnie jak i duże przedsiębiorstwa zaciągają najwięcej kredytów operacyjnych, ale niewiele mniej inwestycyjnych. Oznacza to, że istnieje największe zapotrzebowanie na finansowanie podstawowej działalności, lecz jak widać, dla przedsiębiorców w ostatnim czasie równie ważne jest powiększanie swojego kapitału. Inaczej było od 2008 do 2010 r., ponieważ małe i średnie przedsiębiorstwa więcej korzystały z kredytu na nieruchomości niż na inwestycje. Zauważalną różnicą jest kredyt na mienie nieruchomości oraz pozostałe należności dla dużych przedsiębiorstw. Zarówno 2008 r. jak i 2014 r. pokazuje niewielki udział tych kredytów z wyjątkiem pozostałych należności. Małe i średnie przedsiębiorstwa pokazują jednak odwrotną sytuację, gdyż kredyt na nieruchomości dominuje nad pozostałymi należnościami³. Na podstawie danych można wysnuć wnioski, iż w czasie kryzysu priorytetem przedsiębiorstw była chęć utrzymania się na rynku i zaciągały na ten cel przede wszystkim kredyt operacyjny. Banki obawiały się o niemożność spłaty kredytu przez przedsiębiorstwa, dlatego też zaostryżyły procedurę kredytową. Szczególny problem z uzyskaniem kredytu miały mikroprzedsiębiorstwa, które nie spełniały nowych warunków, a także nowopowstałe firmy. Od roku 2012 nastąpiła poprawa koniunktury oraz perspektyw wzrostu gospodarczego w związku z ożywieniem polskiej gospodarki. Obniżenie dynamiki wzrostu kredytów w 2012 r. było spowodowane zmniejszeniem aktywności, wzrostem niepewności przyszłej koniunktury gospodarczej, a przede wszystkim spadkiem zadłużenia kilku dużych przedsiębiorstw⁴. Można przypuszczać, że obecnie małe i średnie firmy mają zdecydowanie większą potrzebę rozbudowy, niż te duże, lecz każde z nich chce ciągle powiększać swój kapitał i poszerzać swoje przedsiębiorstwa.

PODSUMOWANIE

Artykuł ma charakter wstępny i stanowi przesłankę do dalszych badań, a w szczególności nad finansowaniem MSP z uwagi na zróżnicowaną strukturę kredytów w tym obszarze. Reasumując, celem artykułu było poruszenie problemu finansowania inwestycji kredytem inwestycyjnym w przedsiębiorstwach od kryzysu gospodarczego aż do chwili obecnej. Na podstawie zgromadzonych danych można wnioskować, że firmy w latach 2007–2014 miały zróżnicowaną strukturę kredytów. W zależności od potrzeb, wartości poszczególnych rodzajów

³ Waga [2014]; opracowane na podstawie raportów KNF o sytuacji banków w różnych latach 2008–2014, www.knf.gov.pl.

⁴ Opracowane na podstawie raportów KNF o sytuacji banków w latach 2008–2014, www.knf.gov.pl.

zmieniały się. Na początku kryzysu większą rolę odgrywało zapotrzebowanie na bieżącą działalność niż pod koniec, gdzie firmy wznowiły inwestycje.

Nawiązując do tematu, czyli *Kredyt inwestycyjny jako źródło finansowania inwestycji*, można wysunąć wnioski, że przedsiębiorstwa wykorzystywały kredyty w finansowaniu inwestycji podobnie do zmian gospodarczych. Przypadający na lata 2007–2008 początek kryzysu przyniósł ożywienie akcji kredytowej, a także wzrosło znaczenie w strukturze kapitału. Spowodował on również silne zaostrzenie kryteriów i warunków udzielania kredytów przez banki. Nawet dobrze prosperujące przedsiębiorstwa miały problem z pozyskaniem środków. Największe trudności z pozyskaniem kapitału poprzez kredyt inwestycyjny miały mikro i małe firmy, a także młode przedsiębiorstwa. Miało to wpływ na spadek inwestycji wielu przedsiębiorstw [Wasilewska i Sibilski 2010].

Biorąc pod uwagę informacje zawarte w powyższym artykule, finansowanie kredytem inwestycyjnym jest korzystne z uwagi na sam fakt, iż kredyt jest tańszy od kapitału własnego. Mimo wszystko każde przedsiębiorstwo powinno starać się o dofinansowanie, w celu jeszcze większego zmniejszenia kosztów inwestycji.

BIBLIOGRAFIA

- Boguszewski J., 1974, *Kredyt jako źródło finansowania inwestycji*, PWE, Warszawa.
- Brodowska-Szewczuk J., 2009, *Źródła finansowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, „Zeszyty Naukowe Akademii Podlaskiej w Siedlcach”, Seria: Administracja i Zarządzanie, Akademia Podlaska w Siedlcach.
- Departament analiz i prognoz, *Trendy rozwojowe sektora MSP w ocenie przedsiębiorców w latach 2007–2014*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa.
- Dobosiewicz Z., 2003, *Bankowość*, PWE, Warszawa.
- Dragunowicz M., Heropolitańska I., Sterniak-Kujawa J., Sendek W., 2001, *Kredytowanie działalności gospodarczej małych przedsiębiorców*, TWIGGER, Warszawa.
- Erb C. B., Harvey C. R., Viskanta T. E., 1996, *Political Risk, Economic Risk, and Financial Risk*, „Financial Analysts Journal”, November–December.
- Grzywacz J., 2008, *Kapitał w przedsiębiorstwie i jego struktura*, SGH, Warszawa.
<http://www.bankier.pl>.
- Janik K., 2013, *Kredyt*, Seria: Pozyskiwanie kapitału, ENTERPRISE CODE, Warszawa.
- Jankiewicz Z., Postek Ł., Puchalska K., Sawicka A., Tymoczko I., 2014, *Sytuacja finansowa sektora przedsiębiorstw w III kw. 2014 r.*, Biuro Przedsiębiorstw, Gospodarstw Domowych i Rynków, Instytut Ekonomiczny NBP, Warszawa.
- Komisja Nadzoru Finansowego, www.knf.gov.pl.
- Linsmeier T. J., Pearson N. D., 2000, *Value at Risk*, „Financial Analysts Journal”, Mar.–Apr.
- Ministerstwo Gospodarki, www.mg.gov.pl.
- Narodowy Bank Polski, www.nbp.pl.
- Nazarczuk J. M., 2013, *Wpływ światowego kryzysu finansowego na gospodarkę polski i jej regionów*, [w:] R. Kisiel, M. Wojarska (red.), *Wybrane aspekty rozwoju regionalnego*, Fundacja Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach, Olsztyn.
- Panfil M., 2008, *Finansowanie rozwoju przedsiębiorstwa*, Difin, Warszawa.
serwisfinansowy.net.

- Stowarzyszenie Rynków Finansowych ACI Polska [w:] www.acipolska.pl.
- Szlęzak-Matuszkiewicz J., Felis P. (red.), 2014, *Finansowanie przedsiębiorstwa*, Wolters Kluwer SA, Warszawa.
- Szyszko A., *Kurs franka szwajcarskiego – skąd to szaleństwo?*, [w:] Spektrum, dostęp magazyn-spectrum.pl, dostęp: 28.01.2015.
- The Swiss Franc and a Possible Central European Crisis*, June 30, 2011, <http://www.stratfor.com/>, dostęp: 28.01.2015.
- Waga M., 2014, *Źródła finansowania działalności MSP w kontekście ich sytuacji finansowej*, [w:] G. Gołębiowski, *Rozwój przedsiębiorczości oraz sektora małych i średnich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Sejmowe Kancelarii Sejmu, Studia BAS nr 1(37), Warszawa.
- Wasilewska H., Sibilski W., 2010, *Kredyty bankowe jako źródło finansowania przedsiębiorstw w warunkach kryzysu*, [w:] J. Duraj (red.), *Prywatyzacja, efektywność i finansowanie przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Wojarska M. (red.), 2013, *Wybrane aspekty rozwoju regionalnego*, Fundacja Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach, Olsztyn.
- Zawadzka Z., 1996, *Zarządzanie ryzykiem w banku komercyjnym*, Poltext, Warszawa.

INVESTMENT CREDIT AS A SOURCE OF INVESTMENT FINANCING

The inspiration to write this article was the need for gaining information concerning investment credit, more often used as a source of investment financing. This subject is generally ignored in the literature or not described precisely enough. Therefore, the aim of this article is to raise the issue of financing investment credit in companies during the economic crisis in Poland by the end of 2014 and to show the changes that have occurred during this period. Moreover, it examines the purpose and use of credit as well as involvement in comparison to other credits, that is, how much it was and is important in companies. We should concentrate on the period of crisis, as on the one hand the bad situation on the market forced banks to tighten lending procedures and reduce the money supply but on the other hand, traders to stay in business needed credit to finance core business. Thus, as demonstrated by the collected data, the most outstanding borrowings appeared on current account. As soon as the economic situation had improved the credit became more accessible for businesses. Currently, business needs changed slightly as instead of financing its core business they want to expand. Therefore the number of contracted investment credits increases.

Key words: credit, investment credit, crisis, company, investment, funding.